

УДК 32.019.5:316.6:001.891

DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2025.60.37>

ПОВЕДІНКОВИЙ ПІДХІД У ПОЛІТИЧНОМУ ПРОГНОЗУВАННІ: ОГЛЯД СУЧАСНИХ ПРАКТИК

Марина Калашлінська

Відділ міжнародної співпраці,

Адміністрація міста Люблін

вул. Яна Гіласа, 3, 20-109, Польща

У статті розглянуто сучасні підходи до використання поведінкового підходу у політичному прогнозуванні, зокрема, шляхом дослідження діяльності провідних міжнародних аналітичних центрів і платформ, які вже заявляють про впровадження поведінкових інструментів в практику прогнозування політичних процесів. Авторка звертає увагу на те, що зростаюча нестабільність та непередбачуваність актуальних політичних процесів призводить до збільшення суспільного запиту на точні та ефективні політичні прогнози, які є важливими для прийняття рішень, формування стратегій та управління ризиками, як урядами та міжнародними організаціями, так і приватно-економічним сектором та окремими людьми. В статті зазначається, що поведінковий підхід вже довів свою ефективність в різних сферах, серед яких економіка, охорона здоров'я та психологія, але цими сферами його потенціал не обмежується, тож відмічається поступова інтеграція цього підходу до політичної сфери, зокрема, до сфери політичного прогнозування. У статті розглядається діяльність аналітичних центрів, таких як Good Judgment Project, IARPA, RAND Corporation, The Behavioural Insights Team та інших організацій, які у своїй аналітичній роботі в тому чи іншому ступені звертаються до використання поведінкових підходів, між іншим шляхом врахування таких особливостей людської психіки, як когнітивні упередження, обмежена раціональність та емоційні реакції. Особлива увага приділяється таким способам зниження впливу поведінкових обмежень, як тренування прогнозистів для уникнення упереджень, post-mortem аналізи хибних прогнозів (зокрема щодо війни росії проти України), створення когнітивних профілів політичних лідерів, а також використання методів дезагрегації для підвищення точності прогнозів. Незважаючи на активне використання поведінкових інструментів у практиці політичного прогнозування, дослідження цих інструментів у сучасній політичній науці досі залишається фрагментарним та недостатньо дослідженим. Це створює дослідницьку нішу для подальших досліджень. В своїх дослідженнях авторка робить висновок, що поведінковий підхід має значний потенціал для підвищення точності стратегічних оцінок та ефективнішого управління політичними ризиками в умовах невизначеності, а також потребує подальшого розвитку міждисциплінарних підходів, й виведення досягнень політичної аналітики, когнітивної психології та поведінкових наук на більш високий узагальнено-теоретичний рівень у політичних науках.

Ключові слова: політичне прогнозування, поведінковий підхід, когнітивні упередження, обмежена раціональність, політична аналітика, політичні ризики, post-mortem аналіз.

Постановка проблеми. Висока динамічність, нестабільність та непередбачуваність сучасних політичних процесів збільшує суспільних запит на ефективні політичні прогнози, які можуть бути використані урядами, міжнародними організаціями та приватним сектором для прийняття рішень, формування стратегій та управління ризиками [1]. Водночас, досить часто політична практика демонструє відхилення від раціоналістичних моделей політики, а ретроспективні (Post-Mortem) аналізи політичних прогнозів, які не підтвердилися, демонструють, що причиною їх помилковості часто ставала недооцінка впливу емоцій, когнітивних упереджень, а також психологічних обмежень, як на поведінку

політичних лідерів, урядів і суспільств, так і на точність оцінок самих експертів [2; 3; 4; 5; 6]. Тож, наряду зі зростанням суспільного запиту на більш об'єктивні політичні прогнози, зростає також зацікавленість у врахуванні в таких прогнозах не тільки раціональних факторів та стратегічних інтересів, а також психологічних чинників, ментальних моделей, когнітивних спрощень та емоційних реакцій, що можуть істотно впливати на достовірність політичних прогнозів.

Поведінковий підхід вже зарекомендував себе в економічних і соціальних науках, зокрема в аналізі економічної поведінки [7, с. 59], дослідженнях ефективності споживчої реклами [8, с. 24], організації програм автоматичного заощадження [9, с. 1152], підвищенні податкової дисципліни [10, с. 26], у сфері охорони здоров'я, наприклад, для скорочення надмірного призначення антибіотиків лікарями [11, с. 1747] тощо. Оскільки цей підхід ґрунтується на вивченні людської поведінки, він має потенціал бути використаним і в інших сферах суспільного життя, в тому числі в сфері політичного прогнозування.

Метою статті є аналіз ступеню використання поведінкового підходу у політичному прогнозуванні, зокрема, шляхом дослідження діяльності провідних міжнародних аналітичних центрів і платформ, які вже заявляють про впровадження поведінкових інструментів в практику прогнозування політичних процесів.

Гіпотеза дослідження полягає в тому, що поведінковий підхід має значний потенціал для застосування у сфері політичного прогнозування та вже знаходить певне використання в діяльності окремих аналітичних центрів та спеціалізованих платформ. Водночас масштаби та системність його використання в цій сфері досі залишаються обмеженими, що відкриває перспективи для подальшого теоретичного та практичного осмислення поведінкових інструментів як важливого напрямку підвищення точності експертних оцінок та прогнозів.

Методи дослідження поєднують в собі кілька наукових підходів, в тому числі, порівняльний і системний методи, аналіз практик провідних аналітичних центрів, а також емпіричне вивчення реальних кейсів прогнозування, для комплексної оцінки можливостей та обмежень поведінкового підходу в політичному прогнозуванні.

Підставою дослідження стало використання порівняльного та системного аналізів, що дозволили порівняти між собою моделі політичного прогнозування, які використовуються аналітичними центрами та інститутами, які декларують використання поведінкового підходу в своїй аналітичній діяльності. На основі цього порівняння було виявлено переваги й обмеження різних моделей прогнозування, а також здійснено первинну оцінку їхньої ефективності шляхом аналізу публічно доступних прикладів прогнозів і аналітичних висновків, зроблених у попередні роки. Також було проаналізовано ступінь використання ними поведінкових аспектів, такі як когнітивні упередження, емоційні реакції та соціальні наративи, під час розробки політичних прогнозів. Це дозволило провести порівняння між результатами, отриманими за допомогою поведінкових і традиційних підходів, та виокремити фактори, що підвищують якість і точність прогнозування в умовах політичної невизначеності.

Ступінь дослідження проблеми. Політичне прогнозування у сфері міжнародних відносин сьогодні є одним з найбільш затребуваних напрямів аналітичної діяльності як урядових структур, так і незалежних експертних організацій. Попри те, що політичне прогнозування має глибокі історичні коріння, системні наукові дослідження, а також початок інституціоналізації цього напрямку можна віднести до періоду Холодної війни, коли прогнозування міжнародних подій стало викликати підвищену зацікавленість, як у країнах західного так і радянського блоків, що призвело до формування спеціалізованих аналітичних

структур з обох сторін [12]. У політичному прогнозуванні можна виокремити кілька напрямів, які на сьогодні досить добре досліджені. До геополітичного та стратегічного підходів належать праці Г. Дж. Макіндера, Г. Кана та А. Вінера, а також Д. Фрідмана. У межах теорії реалізму значний внесок зробили К. Н. Вольц і Д. Дж. Міршаймер. Представниками ліберального підходу є Р. О. Кеоган і Б. М. Рассетт. Теорія раціонального вибору та теорія ігор розвивались у працях Е. Даунса, Т. К. Шеллінга та Б. де Мескіти. У сфері кількісного моделювання політичних процесів варто згадати Дж. А. Голдстоуна та співавторів, а також М. Коларесі й С. Махмуда.

Поведінковий підхід до політичного прогнозування спирається на дослідження когнітивних упереджень, емоційних тригерів та обмеженої раціональності (bounded rationality), класичним дослідженням яких стала праця Р. Дж. Хойєра-молодшого [13]. Важливу роль також відігравали дослідження Ф. Тетлока [14] і Б. Меллєрс [15], зокрема, в рамках Good Judgment Project. Вказані дослідження показали, що прогнози, навчені розпізнавати власні когнітивні викривлення і працювати в команді, досягають істотно вищої точності. Однак, в більшому ступені ці дослідження та рекомендації, були спрямовані на використання в практичній діяльності розвідки, безпекових структур та аналітичних центрів, водночас, у політичній науці поведінковий підхід досі залишається вивченим лише фрагментарно.

Виклад основного матеріалу. Звертаючись до питань застосування поведінкових підходів в сфері політичного прогнозування, зазначимо, що останні десятиліття відмічається зростання зацікавленості до їх використання. Ці підходи успішно інтегруються в аналітичну діяльність провідних інституцій, зокрема таких як RAND Corporation [16], Brookings Institution [17], Chatham House [18], The Behavioral Insights Team (BIT) [19], XTN Cognitive Security [20], а також низки спеціалізованих платформ прогнозування, серед яких Good Judgment Project [21] і IARPA's Forecasting Tournaments [22]. Така підвищена увага викликана, перш за все суспільним запитом у підвищенні точності експертних оцінок, щоб отримувати більш достовірні прогнози у ситуаціях політичної невизначеності, що вимагає зниження впливу когнітивних упереджень та емоційних реакцій на самих аналітиків, які мають «думати про те, як вони виносять судження та роблять висновки, а не тільки про самі судження та висновки» [13, с. 47].

Коли йдеться про використання поведінкових підходів в політичному прогнозуванні, то важливе місце тут посідає посібник «Psychology of Intelligence Analysis», створений в 1999 році директором національної розвідки Р. Дж. Хойєром-молодшим [13], який і досі є обов'язковим для вивчення всіма експертами розвідувальної спільноти США. Між іншим ці стандарти передбачають обов'язкову перевірку альтернативних гіпотез, використання структурованих технік аналізу та нейтралізацію впливу когнітивних викривлень.

Продовженням ідей, викладених в дослідженні Хойєра, стало впровадження цілої низки поведінкових проектів в сфері політичного прогнозування. Так, Good Judgment Project запровадив методики підготовки «суперпрогнозистів», які включають навчання з подолання когнітивних упереджень, дезагрегацію гіпотез та командне прогнозування [23]. Агентство передових дослідницьких проектів розвідки (IARPA) активно фінансує масштабні турніри з геополітичного прогнозування, у межах яких тестуються як статистичні, так і поведінкові моделі прогнозування [24]. Найвідомішим став проєкт ACE (Aggregative Contingent Estimation), реалізований Агентством передових дослідницьких проектів розвідки США (IARPA). У межах цього проєкту команда Good Judgment Project, під керівництвом Філіпа Тетлока та Барбари Меллєрс, проводила спеціальні тренінги та навчання, що були спрямовані на подолання когнітивних упереджень у аналітиків, що

займаються політичним прогнозуванням, що призвело до суттєвого підвищення точності їх прогнозів [25].

До проведення досліджень щодо інтеграції поведінкових чинників у процеси політичного прогнозування, а також прийняття стратегічних рішень у сфері безпеки та оборони звернувся американський аналітичний центр RAND Corporation. В опублікованому в 2008 році звіті зазначається, що існує певна вірогідність прийняття політичних рішень, що стануть причиною знищення нашої планети, при цьому «якщо Земля буде знищена, то це, ймовірно, станеться помилково» [26, с. 1], констатуючи цим недосконалість людського мислення та його схильність до помилок, часами фатальних.

Надзвичайно важливим системним дослідженням того, як когнітивні упередження впливають на ухвалення політичних рішень державними службовцями та лідерами, є звіт «Behavioral Government», підготовлений Behavioural Insights Team (BIT) [27] у 2018 році на замовлення Кабінету міністрів Великої Британії. В звіті вказується, що «уряди дедалі частіше використовують поведінкові дані для розробки, вдосконалення та переоцінки своєї політики та послуг. Застосування цих даних означає, що уряди приймають більш реалістичний погляд на людську поведінку, ніж вони мали в минулому, і в результаті отримують кращі результати» [27, с. 7]. Дослідники зазначають, що політики часто схильні ігнорувати негативні сигнали або альтернативні сценарії, що може призводити до стратегічних помилок; а політичні рішення часто ухвалюються в закритих інформаційних колах, де не стимулюється критичне мислення або контраргументація [27, с. 17].

В звіті також надано низку рекомендацій, серед яких впровадження структурованих механізмів незалежної перевірки прогнозів і ризиків, наприклад, через впровадження в процес прийняття політичних рішень внутрішньогрупової опозиції, так званих «червоних команд» (Red Teaming), тобто груп, яким доручено знаходити слабкі місця в пропозиції чи системі. Оскільки, саме тоді є більше шансів на те, що критичні зауваження не будуть відкинуті люди більш схильні сприймати критику від когось, хто є частиною їхньої власної групи або хто ідентифікує себе з нею [27, с. 12].

Зазначимо, що звіт «Behavioral Government» є унікальним прикладом застосування досягнень поведінкової науки не тільки для покращення якості політичних прогнозів через підвищення якості мислення експертів, а й до зниження негативного впливу когнітивних помилок на процес прийняття політичних рішень самими політичними елітами. В зв'язку з чим цей звіт і його рекомендації є важливим інструментом політичного прогнозування.

Психологічне профілювання політичних лідерів стало важливою складовою прогнозних практик, розвиток цього напрямку пов'язаний насамперед із діяльністю Джеррольда М. Поста (Jerrold M. Post) американського психіатра, який заснував і протягом багатьох років очолював Center for the Analysis of Personality and Political Behavior у ЦРУ США [28]. Його підхід полягав у використанні клінічної психіатрії та політичної психології для розуміння мотивацій, моделей мислення та особистісних рис іноземних лідерів.

Ще одним важливим напрямом впровадження поведінкових підходів в політичному прогнозуванні є проведення експертами ретельного аналізу власних процесів прийняття рішень після того, як вони зробили неточні прогнози (Post-Mortems) [29]. В якості прикладу тут можна навести звіт Good Judgment Inc після вторгнення росії до України у 2022 році [2], в якому яскраво демонструється, як навіть підготовлені експерти можуть знизити оцінки ймовірності під впливом когнітивних упереджень. Цей рапорт спричинив хвилю Post-Mortem аналізів з боку інших інституцій, які підтверджують важливість врахування психологічних факторів у процесі прогнозування.

Висновки. Таким чином, у світовій практиці сьогодні існує цілий спектр поведінкових інструментів, які застосовуються в політичному прогнозуванні. Водночас академічна наука в цій сфері ще не повною мірою опрацювала потенціал поведінкового підходу, тож зараз більшість досліджень залишаються прикладними. Це свідчить про нагальну потребу у фундаменталізації поведінкового виміру політичного прогнозування, розширенні методології політичного аналізу з урахуванням психологічних чинників і створенні нових моделей, здатних поєднати інтуїтивне, емоційне та когнітивне виміри політичного процесу. Це створює передумови для розвитку нового напрямку в політичній науці, де буде системно опрацьовані досягнення поведінкових теорій, яке може підвищити якість прогнозування в умовах невизначеності, ескалації або нестандартних рішень. Це відкриває перспективу для подальших досліджень, які не лише уточнюють природу помилок аналітиків, а й вивчають психологічну динаміку ухвалення рішень самими об'єктами політичного прогнозування

Список використаної літератури

1. Good Judgment. *Superforecasting Case Studies* [Електронний ресурс]. – 2025. – Режим доступу: <https://goodjudgment.com/services/custom-superforecasts/#:~:text=The%20world's%20most%20innovative%20organizations,related%20risks> (дата звернення: 21.05.2025).
2. Good Judgment Inc. *Post-Mortem: Lessons Learned in Superforecasting the Russian Invasion of Ukraine* [Електронний ресурс]. – 2022. – Режим доступу: <https://goodjudgment.com/wp-content/uploads/2022/03/1570-Post-Mortem-v2.pdf> (дата звернення: 11.05.2025).
3. Canadian Global Affairs Institute. *Strategic Miscalculations Regarding Ukraine and the Failure of the Rational-Actor Model* [Електронний ресурс]. – 2022. – Режим доступу: https://www.cgai.ca/strategic_miscalculations_regarding_ukraine_and_the_failure_of_the_rational_actor_model (дата звернення: 20.05.2025).
4. Gause, F. G. *Why Middle East Studies Missed the Arab Spring: The Myth of Authoritarian Stability* / F. G. Gause // *Foreign Affairs*. – 2011. – Vol. 90. – P. 81–88. – Режим доступу: <https://www.jstor.org/stable/23039608> (дата звернення: 21.05.2025).
5. Atlantic Council. *What You Need to Know About the Chilcot Report* [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/menasource/what-you-need-to-know-about-the-chilcot-report/#:~:text=Nussabiah%20Younis%3A%20The%20Chilcot%20report,entirely%20up%20to%20the%20Americans> (дата звернення: 14.05.2025).
6. Kwoun J. *The Limits of Intuition: Army Intelligence Should Embrace Analytic Tradecraft Standards* [Електронний ресурс] / J. Kwoun // *War on the Rocks*. – 2020. – Режим доступу: <https://warontherocks.com/2020/07/the-limits-of-intuition-army-intelligence-should-embrace-analytic-tradecraft-standards/> (дата звернення: 20.05.2025).
7. Thaler R. H. [та ін.] *Nudge: Improving Decisions About Health, Wealth, and Happiness* [Електронний ресурс] / R. H. Thaler, C. R. Sunstein. – New Haven : Yale University Press, 2008. – Режим доступу: <https://psycnet.apa.org/record/2008-03730-000> (дата звернення: 11.05.2025).
8. Kahneman D. *Thinking, Fast and Slow* [Електронний ресурс] / D. Kahneman. – New York : Farrar, Straus and Giroux, 2011. – Режим доступу: <https://ia600603.us.archive.org/10/items/DanielKahnemanThinkingFastAndSlow/Daniel%20Kahneman-Thinking%20Fast%20and%20Slow%20.pdf> (дата звернення: 21.05.2025).
9. Madrian B. C., & Shea D. F. The Power of Suggestion: Inertia in 401(k) Participation and Savings Behavior // *The Quarterly Journal of Economics*. – 2001. – Vol. 116, № 4. – P. 1149–1187. – DOI: <https://doi.org/10.1162/003355301753265543>

10. Hallsworth M. [та ін.] The Behavioralist as Tax Collector: Using Natural Field Experiments to Enhance Tax Compliance // *Journal of Public Economics*. – 2017. – Vol. 148. – P. 14–31. – DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jpubeco.2017.02.003>
11. Hallsworth M. [та ін.] Provision of social norm feedback to high prescribers of antibiotics in general practice: A pragmatic national randomised controlled trial // *The Lancet*. – 2016. – Vol. 387, № 10029. – P. 1743–1752. – DOI: [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(16\)00215-4](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(16)00215-4)
12. Welch N. CIA Cold War China Forecasting [Електронний ресурс] // ChinaTalk. – 2025. – Режим доступу: <https://www.chinatalk.media/p/the-cias-cold-war-china-forecasting> (дата звернення: 21.05.2025).
13. Heuer R. J. *Psychology of Intelligence Analysis*. Washington, DC : Central Intelligence Agency, 1999. 205 p.
14. Tetlock P. E. *Expert Political Judgment: How Good Is It? How Can We Know?* Princeton, NJ : Princeton University Press, 2005. 352 p.
15. Mellers B. [та ін.] Psychological Strategies for Winning a Geopolitical Forecasting Tournament // *Psychological Science*. 2014. Vol. 25, No. 5. P. 1106–1115. DOI: 10.1177/0956797614524255
16. RAND Corporation. *Homepage* [Електронний ресурс]. 2025. Режим доступу: <https://www.rand.org> (дата звернення: 21.05.2025).
17. Brookings Institution. *Homepage* [Електронний ресурс]. 2025. Режим доступу: <https://www.brookings.edu> (дата звернення: 21.05.2025).
18. Chatham House. *Homepage* [Електронний ресурс]. 2025. Режим доступу: <https://www.chathamhouse.org> (дата звернення: 21.05.2025).
19. The Behavioral Insights Team (BIT). *Homepage* [Електронний ресурс]. 2025. Режим доступу: <https://www.bi.team> (дата звернення: 21.05.2025).
20. XTN Cognitive Security. *Homepage* [Електронний ресурс]. 2025. Режим доступу: <https://xtncognitivesecurity.com> (дата звернення: 21.05.2025).
21. Good Judgment Project. *Homepage* [Електронний ресурс]. 2025. Режим доступу: <https://goodjudgment.com> (дата звернення: 21.05.2025).
22. IARPA's Forecasting Tournaments. *Homepage* [Електронний ресурс]. 2025. Режим доступу: <https://www.iarpa.gov> (дата звернення: 21.05.2025).
23. Good Judgment. *Superforecasting Training* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://goodjudgment.com/services/training/> (дата звернення: 21.05.2025).
24. IARPA. *Hybrid Forecasting Competition* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.iarpa.gov/research-programs/hfc> (дата звернення: 21.05.2025).
25. The Aggregative Contingent Estimation Program. *Predicting Global Events Through Crowdsourcing* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.citizenscience.gov/ace-forecasting/> (дата звернення: 18.05.2025).
26. Yudkowsky E. *Cognitive Biases Potentially Affecting Judgment of Global Risks* [Електронний ресурс] / E. Yudkowsky. – New York : Oxford University Press, 2008. – 30 p. – Режим доступу: <https://intelligence.org/files/CognitiveBiases.pdf> (дата звернення: 21.05.2025).
27. Hallsworth M. [та ін.] *Behavioural Government: Using behavioural science to improve how governments make decisions* [Електронний ресурс] / The Behavioural Insights Team. – London : Cabinet Office, 2018. – 58 p. – Режим доступу: <https://www.bi.team/publications/behavioural-government/> (дата звернення: 21.05.2025).
28. Post J. M. *The Psychological Assessment of Political Leaders: With Profiles of Saddam Hussein and Bill Clinton*. – Ann Arbor : University of Michigan Press, 2005. – 456 p. – Режим доступу: <https://press.umich.edu/Books/T/The-Psychological-Assessment-of-Political-Leaders2> (дата звернення: 24.05.2025).

29. Chang W. [та ін.] Developing Expert Political Judgment: The Impact of Training and Practice on Judgmental Accuracy in Geopolitical Forecasting Tournaments // *Judgment and Decision Making*. – 2016. – Vol. 11, No. 5. – P. 509–526.

BEHAVIORAL APPROACH IN POLITICAL FORECASTING

Maryna Kalashlinska

Lublin Municipal Office,

International Cooperation Centre

Jana Gilasa Street, 3, 20-109, Lublin, Poland

This article examines the contemporary integration of behavioral approaches into political forecasting, focusing on the activities of leading international analytical centers and platforms that have begun to incorporate behavioral tools into their predictive methodologies. The author highlights that the growing instability and unpredictability of modern political processes have significantly increased the societal demand for accurate and effective forecasts. These forecasts are essential not only for governments and international organizations but also for the private sector and individual decision-makers, enabling them to formulate strategies and manage political risks.

Although behavioral science has already proven its utility in fields such as economics, public health, and psychology, its potential extends beyond these domains. The article underscores the gradual incorporation of behavioral insights into political analysis and, more specifically, into political forecasting. It explores the practices of institutions such as the Good Judgment Project, IARPA, RAND Corporation, the Behavioural Insights Team, and others, which have embraced behavioral concepts. These include attention to cognitive biases, bounded rationality, and emotional drivers that influence both political actors and analysts.

Special emphasis is placed on mechanisms designed to mitigate the effects of behavioral limitations, such as training forecasters to recognize and counteract cognitive biases, conducting post-mortem evaluations of failed predictions (e.g., regarding Russia's war against Ukraine), building cognitive profiles of political leaders, and applying disaggregation methods to enhance forecast accuracy.

Despite their increasing use in practice, behavioral forecasting tools remain underexplored in political science as a theoretical and systematic research area. This creates a notable gap and a promising research niche. The author concludes that behavioral approaches have considerable potential to improve the accuracy of strategic assessments and enhance risk management under conditions of political uncertainty. Further interdisciplinary development is necessary to bring the insights of political analysis, cognitive psychology, and behavioral science into broader theoretical synthesis within the political science discipline.

Key words: political forecasting, behavioral approach, cognitive biases, bounded rationality, political analysis, political risks, post-mortem analysis.